

АРНО БЕРЕНД САЛОНЕН РАЗГОВОР

Превод от немски: Стоян Христов, 2007

chitanka.info

Закъснявах умерено. Никой не очаква титулярката на нова дисциплина да идва навреме. Преди да вляза в залата подръпвам подгъва на малката черна рокля без ръкави и за последно подреждам естествено кафявите си къдрици. Съвършена съм, доколкото е възможно. Танцът може да започне.

Вляво от входа, подредени в прегледни и неестествени групички, заети с принудени разговори са дамите и господата от всички специалности — филолози, геолози, философи, медици, теолози, педагози, атрактивно натъпкани в смокинги и парчета оскъдна коприна. Кимат си любезно. И гледай ти: Нина е в западния център на всеобщото внимание. На изток е катедрата за оратора. Златна коса, направена на кичури, роклята с пайети, дълбоко изрязана от двете страни, с още по-златен основен цвят.

— Тази вечер изглеждате ослепително — разтапя се шефът ми и един от шестте ми актуални обожатели, които директно се осмеляват да демонстрират мъжкия си интерес. Останалите господа регистрират присъствието ми, обмислят частична промяна в курса, докато не се подплашат от академичната ми тежест, като че ли това са реални килограми. Нина, към която при всяко разминаване трябва да се обръщаме с „госпожо доктор“. Ах, скъпи нейни студенти от мъжки пол, какво ви се готви! И с нея си кимваме любезно, прехвърляйки с усмивка конкуренцията между областите на науката и на желанията. Знаем как ще шушукат щом отмина.

— Виж, госпожа Хондрахек. Тя си е блестящ учен, а и добре изглежда, но винаги е така отнесена, все страни, такава една безпомощна. Да ѝ бяхме казали направо, че е тук основно заради лекциите на популярна тематика, с които привличаме странични посетители...

Официалните речи за юбилея на университета са вече произнесени. Държавни секретари, градски съветници, директори и управители на фондации вече са започнали да се изнудват един друг за пари, да се очароват и омайват, раздават се постове, плетат се интриги, с пълното съзнание, че тази вечер те са света, властта, която движи всичко. И сред всички тях стои той, едър и недодялан, с увиснали глава и рамене, привел леко русата си глава, все още пълната догоре чаша с шампанско в отпуснатата ръка, воднисто сините му очи с копнеж се

взират на запад. Стои така открито, че евентуалното ми приближаване не може да бъде случайно. Тогава какво? Смело напред!

— Мисля, че още не са ни представяли официално един на друг — като че ли това би бил неппростим и очевиден пропуск. Но той не се оставя да бъде хванат натясно и изтръгва учтива усмивка.

— Рикарда Хондрахек — продължавам аз. — Факултет 5.

— О! — казва той. Навреме забелязва, че съм подала дясната си ръка за поздрав. Здрависва се малко по-силно, като че ли този обичай не му е добре познат. — Дегенхард — му хрумва накрая, — Фолкер Дегенхард.

Не беше чак толкова трудно, ми се щеше да му отговоря. Внезапно пак обръща плахия си и тъжен поглед на запад. Виждайки характерния благороден нос толкова внезапно обърнат в профил, у мен се събуди впечатлението, че с това движение би могъл да пори вълните като морски хищник към жертвата си. Повече не го оставям да ме пренебрегва. Имам си план.

— Както чух, Вие сте експерт по латиноамериканска история.

— Хм — получавам в отговор. Най-накрая се принуждава да ме приеме за събеседник. — Да, особено на Перу преди завладяването му от испанците, империята на инките — акцентът му е особен, проточва гласните и добавя по едно едва загатнато „х“ на неподходящи места, като че ли иска да каже „заХвладяване“. Фолкер Дегенхард — типично тевтонско име...

— Колко интересно — уверявам го аз. Раменете му потъват още малко. Стандартният отговор, но не му оставя големи надежди за бързо приключване на разговора. — Как се ориентирахте точно към тази област?

Стъписва се. Отпива бързо и нервно от чашата.

— Бих казал, че темата сама ме намери.

За пръв път в очите му проблясват насмешка и оживление, полъх на самочувствие.

— Веднага щом започнах да се занимавам с това, започнах да се чувствам като у дома си в империята на инките.

Изръмжава нещо неясно и саркастично. След това се връща към позата на благовъзпитания разговор.

— Тази култура е била дисциплинирана, държала е много на почтеността и благоприличието, била е най-добре организирана,

напредничава и открита към другите култури. Архитектурата и е била гениална — модерна и красива, умерена, но елегантна. Имало е великолепиe и явно демонстриране на богатство, но само в столицата, само по определени подходящи поводи. Не вярвайте на глупостите за човешки жертвоприношения.

Той поклати глава и хвърли бегъл пренебрежителен поглед на околните.

— Такива е имало само в случаи на абсолютна нужда, когато наистина не са знаели какво да предприемат.

— Сигурно вие можете да си представите по-добре от всеки друг тук как е изглеждал животът им тогава.

Дълъг слисан и интензивен поглед, като че ли току що бях предрекла и познала прераждането на Рамзес III.

— Всъщност, възнамерявам да напиша роман за това.

Това изказване му помага пак да намери нишката.

— Исторически роман?

— Роман за един алтернативен свят, сигурно знаете, от сорта на това, какво би се случило, ако Наполеон би умрял на 12 години от сифилис или Александър Велики би доживял 120 години.

— Поразително, обичам такива! — една бърза лъжа. Трябва да продължавам да бръщолевя, за да прикрия, че не познавам нито един автор или заглавие. — Там сигурно става дума за това, че културата на инките я има и до днес.

— Да, точно така, и тя е преминала насам — кратко колебание, — през... през Атлантика, вместо ние да сме отишли на запад — без въодушевление от самия себе си, без да се е размечтал видимо. Той е тъжен, докато разказва за проекта си.

— Интересно! Кой е в центъра на събитията?

— Един млад „майстор на земята“. Ние бихме го нарекли физик.

— Мой колега!

Той смутено се усмихва.

— Да. Той живее точно тук, в централната провинция Атахуала.

Неразбиращият ми поглед не остава без последствие.

— Така съм нарекъл този континент. Десетият Сапа инка, т.е. владетел, разделил първоначалната империя между синовете си Хуаскар и Атахуалпа, при което Хуаскар получил трона в Куско, а Атахуалпа — малко парченце на север. Всичко останало така, докато

Атахуалпа не обединил отново империята със сила. Това било през 1532, около 100 години преди инките да предприемат завоевателните си походи през Атлантика и 60 години преди да откраднат тайната на барута от китайците. Завладяната от инките Европа се отрекла от родината, и когато хората се сещат за този период, я наричат Атахуала или „малката империя“. Родината се нарича Хуаскала, или „голямата империя“. Тя бързо изостава икономически след Атахуала, вече сама, защото се заела със завладяването на Северна Америка. През вековете инките от Атахуала се издигнали до владетели на целия свят. Те установяват столицата си първо в Лондон, после в Париж и най-накрая остават тук, във Франкфурт, понеже в църквата Паулскирхе са били короновани императорите на Свещената римска империя. Теоретично, те би трябвало да са владетели на цяла Европа. Навсякъде инките умело използвали обичаите на другите култури, дори в Перу. Скоро в техния език започнали да наричат Франкфурт „Града на северното слънце“. Навсякъде наоколо правят терасирани поля, както и около други градове, разгъват растерна мрежа на пътищата из цялата страна, издигат слънчеви телеграфи, реформират административното деление, армията, правораздаването и администрацията. Добавят изобретяването на хоросана в строителното си изкуство и издигат великолепни храмове на слънцето. Добивите на реколтата се повишават. Цялата империя започва да функционира много по-добре от преди. Скоро всички деца започват да говорят езика на инките. Съпротива продължава да има само в областите, които не са били особено цивилизовани преди завладяването — в Ирландия, Испания, Бавария, източна Русия.

— Фантастично, как сте измислили всичко това! А какво се случва в този свят с вашия млад физик, онзи... ъъ... Майсторът на земята?

— Влюбен е — извинителна хлапашка усмивка. — На всекиго се случва. Не е много оригинално, в неговия свят също, особено ако се замислите в кого се е влюбил.

— В кого? — питам аз учтиво.

— В Девица на слънцето — той прави пауза, като че ли това би трябвало да ми говори нещо. Само че не ми говори. — Може да се каже, че те живеели в манастирите. Те приготвяли най-фините материи от вълната викуня^[1] за одеждите на Сапа инка и на висшата

аристокрация. В епохата на масовото производство това е било само ритуална дейност. И не би се налагало владетелят да прави рекламации на продукцията им.

В гласа му се промъкна горчивина, която нямаше нищо общо с измислената история.

— Тя сигурно изглежда много добре, бих казала, много екзотично.

— Е, да, но по-скоро не екзотична. Тя е руса, заради което е много почитана сред инките, понеже те гледат на този цвят на косата като на подарък от бога на слънцето Инти.

— Руса?

— Да, те и двамата са руси — опасявам се, че е прекалено стандартно. Тя е от род пряк потомък на местните, които са се сдобили с привилегии заради красотата си. Той е мелез, получен от смесването на местните жители и завоевателите.

— Тогава той би трябвало да изглежда като вас. Струва ми се, че носът ви е по индиански благороден.

Кратък смях, задушен от тъга.

— Да, може да се каже. При всички случаи, той не може да се добере до нея. Дори и ако тя не беше Девица на слънцето, все някой от благородниците би се възползвал от привилегиите си. А той не може да се пребори с тях. Той е роден в Айлу.

— Роден в какво?

Лека въздишка.

— Става дума за един независим клан, който колективно обработва парче земя. Една трета от реколтата остава за самите тях, една трета е за Сапа инка и една трета за богослужения, т.е. за църквата. Заради селския си произход, той е категорично разделен от дъщерите на благородниците, макар и да е толкова добър физик. Затова той се присъединява към едно реформаторско движение.

— Някакъв заговор?

— Открит заговор. Движението се състои от млади учени, търговци и занаятчии, нови граждански съсловия, които не разполагат с политическо влияние, но имат важно икономическо значение. Те се бунтуват против закостенелите обществени структури.

— Алтернативна Френска революция.

Очите му блестят.

— Щом така желаете. Моят млад герой снабдява въстаниците с важни нови изобретения, които е разработвал всъщност по заръка на Сапа инка: автоматични стрелкови оръжия, превозни средства с двигатели с вътрешно горене, моторни самолети. Дотогава са били използвани само управляеми балони.

— Въстанието успява и двамата могат да се оженят.

Лицето му са разкъсва от болка.

— Наистина успява, но последиците са много по-кървави, отколкото си е представял. А тя... — рязко отпива от чашата и хвърля на запад поглед изпълнен с цинизъм и презрение. — Тя си намира някакъв пратеник от Голямата империя, някакъв мазен дипломат от доброто старо Куско, един „истински инка“ — едър, тъмен, мускулист и потаен — и също така съвършено повърхностен. Той не беше вярвал, че тя ще до последно ще се държи дотолкова в съответствие със системата. Но не е задължително постъпката и да има общо с това.

Пак отпива от чашата. Дълго и жадно мълчание.

— И това е краят?

— О, не — казва той припряно. Разочарованието ми очевидно му припомня неща, които според него се подразбират.

— Той си спомня за проекта, главно на който е посветил научната си кариера, без разрешението на Сапа инка.

— И това е?

— Също като останалите инки, той е бил запленил от слънцето — сега гласът и изразът на лицето му приемат професионална сериозност. — Той изследваше влиянието на енергийното поле на слънцето върху времето и пространството. Използва както физични методи за изследване, така и слънчева медитация. Удава му се да разучи слънцето по така да се каже телепатичен път, и установява, че то е като живо същество. Скоро той го опознава по-добре, отколкото проповедниците от официалната църква.

— Но защо е всичко това?

— Това искам да ви кажа — погледът му пада върху чашата, която люлее насам-натам в леко елиптична траектория. — В медитацията той може да достигне точка, от която има достъп до всички минали събития. И може да ги манипулира. Наистина, за революцията това се оказва полезно, защото така може да шпионира

какви заповеди е дал Сапа инка на армията си. Но съвсем скоро той стига много по-напред.

— Колко напред?

Отново това забавяне, погледът му върху люшкащата се повърхност на шампанското в чашата.

— Дава идея на някой си Христофор Колумб да потърси нов път към Индия — вдига многозначително втренчен поглед от чашата. — Разбирате ли, иначе никога не би му хрумнала идеята да пътува и испанците никога не биха изпреварили инките при пресичането на Атлантика. Но така в края на краищата в Атахуала не би се появил и добре изглеждащият инка, за да му отмъкне любимата. Сега той сигурно си стои някъде в Андите и пече царевичен хляб. Ала по този начин моят герой става виновен и за упадъка на цялата Голяма империя. Той допуска да стане така, че един случайно появил се идиот на име Писаро да може да прегази цяла една цивилизация със смешните си 150 души.

Голяма глътка от чашата, гневен поглед в тълпата, като че ли фиктивният злодей би могъл да е там и да заговори, все едно всичко това изобщо не е измислица.

— Заради нея той унищожавя цял един свят.

— Да! — едва прошепва той.

— Какво пък, трябва да сме благодарни на вашия герой, ако е било така.

Това изненадва човека срещу мен. Дегенхард бързо обръща последната глътка от чашата.

— Бихте могли да запалите свещ за него във вашата църква — заключава той.

— И в синагога, ако се наложи — отвръщам аз. — Знаете ли, може би аз също трябва да напиша роман, също като вас.

Той не е заинтригуван, но се овладява.

— Защо?

— Мисля, че трябва да е криминален роман. Евентуално мога да ви открадна и главния герой. Той ще се представи идеално в ролята на извършител.

— Това пък защо? — все още без неприятно чувство.

— Нали той остава, след като световната история се е променила?

— Да, при това той е единственият, който знае, че тя се е променила.

— Сега си представете, как той ще се опита да се вмести в съвременния свят. Цели години ще му трябват, за да научи немски, да не говорим за ситуацията с техниката.

Неприятното чувство е вече налице.

— Да, сигурно всичко това той тепърва трябва да го учи и осъзнава. Може да се каже, че той трябва да стане нов човек.

— Очарователно, нали? Той няма кой знае колко възможности. Би могъл да работи пак като физик. Но не, ще му трябва цяла вечност, за да достигне нашето ниво на познание. Да работи като пророк на слънцето? Днес вече не се търсят особено много такива хора. Но би могъл да бъде историк. В крайна сметка, никой не разбира колкото него от културата на инките.

Неприятното чувство се засилва. Почти е готов.

— Представете си, да вземем същия проблем, имам предвид днешната ни цивилизация. Не бихме медитирали, а бихме разчитали напълно на технически анализ на енергийното поле на слънцето и влиянието му върху време-пространството. И ако сега обърнете внимание, че това е точно областта на моите изследвания, че през последните месеци в хроноскопската лаборатория постигнахме невероятен напредък и аз изведнъж трябваше да установя, че нощем някой борави с уредите ми, тогава всичко това прекрасно пасва на историята — история, в която вашият герой иска отново да промени миналото.

Той замълчава и се взира втренчено в мен. Аз съм Немезис, ангелът на откъсването, чиято поява той е чакал през цялото време. В крайна сметка преодолява вътрешното препятствие, което се проявява само в трепването на клепачите му, и се усмихва измъчено, като че ли съм го освободила от личните му демони.

— Вие бяхте там, знаете.

Трябва ми един момент, докато загрея. Това, което намеква, просто не е за вярване. Той все пак не може да е сигурен, че не го смятам за напълно смахнат.

— Вие и тогава бяхте изумителна — една от малкото жени, които се бяха справили с академията на Сапа инка, умна, темпераментна,

упорита, удивителна. Трябваше да знам, че ще ме откриете и в този свят.

Трябваше ми един момент, за да осъзная това.

— Не сте получили това, което искахте, нали?

С уморен жест протяга ръка на запад и я оставя да падне.

— Нали виждате какво става там.

На мястото, което той нарече „там“, е моята позната със златните кичури и говори възбудено с току що пристигналия боливийски консул. Дори сега ми трябва още малко, за да прозра.

— Нина? — викам високо. — Унищожили сте цял един свят заради Нина Годковски? Заради Нина?

Първенците на града се обръщат раздражено към мен. Смятат ме за пияна или откачена. Аз обаче още не мога да се овладеея.

— Наясно ли сте, че в училище ми трябваша три години, докато я отуча да си гризе ноктите? През цялото средно образование можех да се надявам само на групичката мизерници, които тя вече беше отхвърлила. В студентското общежитие тя никога не чистеше тоалетната и не се грижеше за прането. А дисертацията и беше също толкова фалшива, колкото са и гърдите и!

— Моля ви!

Да, той наистина е подвластна на етикета издънка от друга цивилизация.

— Нина — продължавам тихо да беснея аз, — Нина Годковски от Баунатал, хубавата Елена на световната инкска империя. Унищожителката на цяла една култура. Не мога да го проумея! Тази проклета пуйка даже не може да си върже връзките на обувките, без мъж да и се притече на помощ.

Дегенхард рискува да се ухили.

— Вероятно това представлява нейният успех.

Овладявам се и продължавам да говоря тихо, но затова пък настойчиво и заплашително.

— Вие трябва да свикнете с това, че няма да можете да я спечелите в никоя вселена. И приежете, че нямам предвид това, още колко вреди ще нанесете. Обитателите на този времеви вариант нямат никаква вина за сърдечните ви страдания. Отбелязах точно какви промени сте направили в хроноскопа. Искали сте пак да разбъркате ума на някой беден човечец в миналото. Кого визирахте този път? Ото

Лириентал, за да не може боливийската лустросана маймуна ей там да долети до вашата изгора? Или пък изобретателят на писмеността?

— Повече не мога да го правя — риде той. — И аз го искам толкова много. Гледам тези хора и мисля за родината ми и просто не мога да понеса отговорността, ако пак всичко изчезне.

Още малко и ще се разплаче.

— Тук сте дяволски прав! — оглеждам се предпазливо. Хората учтиво ни игнорират и само си шушукат, прикривайки се с ръка. — Ще ви държа под око, Фолкер Дегенхард. Можете да разчитате на това! Сега достъпът до хроноскопа е кодиран. Но ако все пак успеете да се доберете до него, за да си поиграете, ще ви преследвам из всички възможни алтернативни светове и ще ви пратя в отвъдното на всички тях. Ясно ли е?

Той се стяга.

— Не се притеснявайте за мен. Да, размишлявах дали да не се върна и да поправа вредите или пък да измисля нещо съвсем различно. Но мисля, че е така, както казвате вие. Всъщност никога не би се променило нещо.

Изпълненият му с копнеж поглед се връща от запад обратно към мен.

— Е, добре — казвам. — Мисля, че и в бъдеще ще се срещаме, за да... обменяме опит.

— Има ме в телефонния указател — отвърща кратко той.

— А сега моля да ме извините — обръщам се да си вървя, но се връщам още веднъж. — Може би следващият път трябва да опитате с чернокоса или брюнетка. Ще е по-здравословно за всички нас. Последно саркастично кимване от негова страна и аз го изключвам окончателно от зрителното ми поле.

Няма никакъв смисъл да оставам за тържеството. Прекалено съм замаяна, за да започвам тепърва нов разговор.

Отвън пиколо в ливрея с видимо удоволствие докарва мерцедеса ми, модел 48-ма. Откритото спортно купе с тапицерии от червена кожа е единственият ми грях, който съм си позволила с моята преподавателска заплата. Колата блести като чисто нова, а е на шест години. Пиколото ми подава ключа усмихнат и с поклон. Давам му пет райхс марки^[2], качвам се и потеглям към централната част на града. На север от хоризонта по разписание се задава цепелинът Хинденбург^[3] и

отива към Берлин. Вестникарчета с кепета размахват първите вестници. Крещят заглавията, в които става дума за президента на Ваймарската република^[4] — Гьорделер^[5] и за влизането на САЩ в Обществото на народите. И тогава през нощното небе профучава малко петънце светлина. Сега в балната зала физиците ще си гледат часовниците и после триумфално ще сочат през стъкления покрив към небето. С тяхна помощ всички ще се отдадат на спомени, как са разработили този или онзи измервателен уред, който сега обикаля света на борда на първия изкуствен спътник на земята „Кеплер 1“, най-новото достижение на немския изследователски дух.

Усмиввам се вътрешно. Детска игра в сравнение с хроноскопията! Те все още не са забелязали какви фантастични възможности съм им дала в ръцете. А няма и да забележат. Време е да се сложи край на неразборията. Просто манипулирането на миналото и твърде опасно. Дегенхард, или както и да се е наричал в неговия свят, е живото доказателство. Той вече веднъж е използвал полето. Измервателните уреди в лабораторията точно ми показаха кои настройки е променил, за да може да използва съоръжението ми. Само не знаех дали случайно си е поиграл с превключвателите, или е съзнавал какво върши. Сега съм сигурна. Възможно е. Мога да се върна в 1917-та и посредством хроноскопска телепатия да отклоня Алберт Айнщайн от идеята да се занимава с темата време. Така условно бих отнела почвата под краката на хроноскопията и светът би станал по-сигурен.

Въздишам. Затова, че отдавам труда на живота си за сигурността на тази времева алтернатива, мога да си позволя да си изпълня едно малко желанийце. Да се изтриват цели цивилизации е друго нещо. В сравнение с това, аз имам предвид един съвсем мъничък проект. Това никой не може да ми го откаже, наистина никой! Какво би се променило, ако на някакво бойно поле един френски артилерист в точно определен момент изстреля един снаряд повече или по-малко? На кръстовището пред мен един полицай регулира движението и с белите си ръкавици ми дава знак да спра. Докато чакам, отварям дамската ми чанта и за хиляден път изваждам в ръка изрезката от съобщението със загиналите. Кому пречи, ако всички тези мъже се върнат вкъщи при семействата си, вместо да измрат като добитък из окопите? За хиляден път прехвърлям списъка: Фридрихс, Теодор; Голц,

Вернер; Хитлер, Адолф; Хондрахек, Карл-Йозеф... И както винаги очите ми здраво се впиват в последното име. Да, още тази вечер ще ида в лабораторията и ще спася живота на загиналия ми преди 32 години баща, него и другарите му! Полицаят пропуска колата ми. Сменям скоростта и чувствам непозната еуфория в мен. Да, без съмнение ми предстоят по-добри времена!

[1] Викуня (*Vicugna vicugna*) е един от двата вида диви южноамерикански камилоподобни, които живеят в най-високите части на Андите. От тях може да се добиват малки количества извънредно фина вълна, защото животните може да се стрижат едва на всеки три годни. От 1974 са защитен вид и днес наброяват около 125 000. ↑

[2] Райхс марка — Reichsmark — От 1924 до 1948 е националната валута на Германия. ↑

[3] Дирижабълът „Хинденбург“ е построен през 1936 г. в Германия и с дължината си от 245 м е най-големият пътнически летателен съд от този вид. Името му е дадено в чест на президента на Германия Паул фон Хинденбург. Първият полет на дирижабъла е на 4 март 1936 г. ↑

[4] Ваймарската република е период от историята на Германия (1919–1933), когато страната се управлява от смесена форма между президентска и парламентарна република. ↑

[5] Карл Фридрих Гьорделер — виден немски политик от късните години на Ваймарската република. Член на Немската национална народна партия и един от инициаторите на конспирация за свалянето на Хитлер от власт. Един от хората, които подготвят управлението на Германия в годините след националсоциализма. ↑

Отличия:

- Немската награда за научна фантастика — Най-добър разказ — 2003
- Четвърто място в конкурса за 2004 г. за най-добър немски фантастичен разказ за наградата „Курд Ласвиц“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.